

ІМПУЛЬС ДЛЯ РОЗВИТКУ ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ

Св. Тома Аквінський. Компендіум теології

Переклад Віктора Котусенка, Ірини Піговської,
Анни Поляк

Київ: Видавництво Інституту релігійних наук св. Томи Аквінського, 2011. — 424 с.

Переклад українською мовою Компендіуму теології (*Compendium theologiae*), що охоплює католицькі вчення періоду розквіту схоластики, поповнить українську філософську спільноту працею, яка може стати джерелом значущих імпульсів для розвитку філософської думки.

Вступна частина перекладу охоплює коментарі визнаних дослідників праць Томи Аквінського й може допомогти читачеві отримати початковий вишкіл щодо розуміння цього великого середньовічного мислителя. Сам переклад здійснено дуже майстерно, він більш ніж вдало відтворює простий і зрозумілий стиль Томи Аквінського. Крім того, оскільки переклад супроводжується текстом оригіналу латиною, він ознайомлює читача не тільки з традицією схоластики, а й також із первинною мовною формою, тобто власне з формою мислення Томи Аквінського. Для кращого розуміння латинської термінології, переклад доповнено детально розробленим тлумачним словником. Це особливо важливо тому, що доскональне розуміння середньовічної латинської теології та філософії без знання цієї середньовічної латини є фактично неможливим. До кінця XVIII століття саме ця латина була рідною мовою Європи.

Теологія та філософія Томи Аквінського базується як на Святому Письмі, так і на філософії Аристотеля, який, до речі, називав першу філософію також теологією. Разом із тим, Тому Аквінського складно однозначно віднести до аристотелівської традиції, оскільки він також запозичив чимало елементів з філософії Платона, з неоплатонізму та з ісламської філософії Авісени. Саме на цьому Тома Аквінський базує власну метафізику буття (*Seinsmetaphysik*), яка зберігає важливе значення до сьогодні. Поширені та успішні дослідження останніх десятиліть у Німеччині та Франції фокусуються на висвітленні зв'язків між філософіями Томи Аквінського і представників «Німецького ідеалізму», передусім Гегеля, й поза тим також Гайдегера (*Seinsvergessenheit*). При цьому йдеться не про питання історії філософії, а про філософію як таку. Ознайомлення з цими дослідженнями є вкрай бажаним і потрібним для подальшого розвитку української філософії. У зв'язку з цим слід також зазначити, що теологія Томи Аквінського, яка є безсумнівно теологією західного латинського світу, могла б вступити у справжній діалог із теологією грецького сходу. Достатньо, до прикладу, ознайомитись із двотомником Мартина Грабмана «Історія схоластичних методів (*Martin Grabmann, Geschichte der scholastischen Methode*)», щоб переконатися, що для такого діалогу є достатньо філософських та теологічних точок перетину з обох сторін. Адже схоластичні методи первинно базуються на вченнях грецьких церковних отців. Завершуючи, варто згадати працю Едуарда Вінтера «Візантія та Рим у боротьбі за Україну», що вийшла друком у Празі 1944 року. Вінтер змальовує у ній боротьбу між латинським заходом і православним сходом, що століттями й у різний спосіб відбувалася в Україні. Ця боротьба могла б бути припинена шляхом відкритого й відвертого діалогу посередництва між сходом і заходом. Основою для цього є власна розумова та духовна праця і саме в цьому сенсі можна вважати «Компендіум теології» добрим і важливим початком.

Інституту релігійних наук та перекладачам висловлюю подяку за їхню роботу та бажаю публікацій подальших перекладів і студій, які ставатимуть солідним інтелектуальним фундаментом для діалогу.